

10.1.2013

Lausunnonpyytjä: Maa- ja metsätalousministeriön elintarvike- ja terveysosasto
Asia: Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eläinten lääkitsemisestä, laiksi lääkelain eräiden säännösten kumoamisesta ja laiksi rikoslain 44 luvun 5 §:n 2 momentin muuttamisesta
Vireille: 2.11.2012 DN:o MMM045:00/2011

Yliopistollinen eläinsairaala kiittää lausuntopyyntöä ja toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Lakiluonnoksen perusteluissa on esitetty runsassanaiset perustelut lääkkeiden luovuttamisen laajentamisen mahdollisista hyvistä puolista eläinten terveyteen ja hyvinvointiin. Vaikkakin lakiluonnoksessa on mainittu, että eläinten lääkitseminen ei saa vaarantaa eläinten tai ihmisten terveyttä tai ympäristöä on luonnoksen yleisilmeessä jätetty mainitsematta tärkeimmät riskit eläinten lääkitsemisen siirtämisestä eläinlääkäreiltä tuottajille. Tuntuu jopa eläinlääkäriin ammattitaidon aliarvioimiselta ehdottaa eläinten sairaanhoitoon liittyvän oireiden tunnistamisen, erotusdiagnoosien listaamisen ja eläimen oikeaan diagnoosiin pääsemisen haasteen olevan niin vähäinen, että henkilö, jolla ei ole minkäänlaista lääketieteellistä koulutusta kykenisi siihen samalla tarkkuudella kuin yliopistotasaisen ammatillisen koulutuksen saanut eläinlääkäri. Puhumattakaan farmakologisista haasteista mitkä liittyvät eläinten lääkintään; lääkkeiden tunnistamiseen, niiden säilytykseen, lääkehygieniaan, lääkkeiden annosteluun sekä antoon eläimelle.

Lausunrossamme esitämme, että tuottajilta veloitetaan vähintään Ruotsin mallin mukaista (Yleisperustelut 2.4) kurssin läpikäymistä hyväksytysti ennen lääkkeiden saanti- ja käyttöoikeuden laajentamista.

Lain 1§ todetaan, että lain tarkoituksena on ehkäistä ja vähentää eläinten lääkitsemisestä ihmisille, eläimille ja ympäristölle aiheutuvia haittoja.

Näistä potentiaalisista haitoista niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin yhtenä suurimpana pidetään mikrobilääkeresistenssin lisääntymistä eläimille ja ihmisille sairautta aiheuttavissa bakteereissa. Näitä ovat esimerkiksi eläinten suolistossa esiintyvät gram-negatiiviset sauvabakteerit. Laajakirjoista beetalaktamaasia tuottavat gram-negatiiviset sauvabakteerit (ESBL) ovat Salmonellan lisäksi elintarvikehygieniasta yksi merkittävimmistä riskeistä ihmisten terveydelle.

Mikrobilääkeresistenssin hillitsemisen ainoa keino on todettu olevan mikrobilääkkeiden käytön vähentäminen ja käytön oikea kohdentaminen. Tämä vaatii korkeatasoista ammattitaitoa, kykyä erottaa virustaudit bakteeritaudista asianmukaisin tutkimuksin, oikeaoppista näytteenottotaitoa sekä osaamista näytteiden tutkimiseen ja vastauksen tulkitsemiseen. Vastuullinen mikrobilääkkeiden käyttö vaatii osaamista oikean lääkeaineen, annoksen, antoreitin ja hoidon pituuden määrittämiseen. Suomessa mikrobilääkkeiden kokonaiskulutus on nousussa joten tältä osin globaaliin vetoomukseen mikrobilääkkeiden käytön vähentämiseen ei ole Suomessa viime vuosina kyetty vastaamaan. Lääkitsemisen siirtämistä tuottajille ei voida odottaa ainakaan vähentävän lääkettä käyttöä jolloin yksi suurimmista riskeistä otetaan tietoisesti vastaan jos kyseinen lakiluonnos hyväksytään luonnoksen kaltaisena.

Vastuulliseen mikrobilääkkeiden käyttöön liittyy keskeisesti pyrkimys tautia aiheuttavan bakteerin kohdennettuun ja mahdollisimman tehokkaaseen hoitoon käyttäen mahdollisimman kapeakirjoista lääkeainetta. Tämä edellyttää bakteriologisten näytteiden ottoa ja asianmukaisen laboratoriodiagnostiikan hyväksikäyttöä hoidossa. Lakiluonnoksen ehdoissa lääkeluovutuksen vapauttamiselle on kokonaan jätetty pois vaatimus asianmukaisesta laboratoriodiagnostiikasta lääkitsemisen perustaksi ja tilan tautitilanteen seurantaan. Jatkuva tai toistuva lääkitseminen mikrobilääkkeillä ilman bakteriologista diagnostiikkaa ei ole vastuullista antibioottipolitiikkaa eikä edistä eläinten ja ihmisten terveyttä.

Yleisperusteluissa mainitaan 16§ tulevan sallivan tuottajan voivan lääkitä eläimiä myös sairauksien ennaltaehkäisemiseksi. Ei edes eläinlääkäri, saati sitten tuottaja voi olla ennustaja ja tietää etukäteen mitkä eläimet tulevat sairastumaan esimerkiksi mikrobilääkehoitoa vaativaan hengitystieinfektioon. On täysin selvää, että mikrobilääkkeiden käyttö tulee lisääntymään jos lailla suoraan kannustetaan tuottajia ennaltaehkäisemään sairauksia mikrobilääkkeitä käyttämällä. Yliopistollinen eläinsairaala vetoaa lain laatijaan, että ennaltaehkäisevää mikrobilääkitystä ei tuottajan toimesta tulla sallimaan.

Mikrobiologisen diagnostiikan edellyttämisen sisällyttäminen osaksi terveydenhuolto-ohjelmaa ja tuottajan vapaampaa oikeutta lääkitä eläimiään ilman eläinlääkärin konsultaatiota on ensiarvoisen tärkeää myös valvonnan kannalta. Jos havaitaan tilakohtaisen mikrobilääkeresistenssin lisääntymän huolestuttavasti, on lain nojalla oltava mahdollisuus myös lääkeluovutuksen rajoittamiseen tai tarkempaan käytön seurantaan sekä tila on voitava velvoittaa tekemään vaadittavia olosuhdekorjauksia lääkitsemistarpeen vähentämiseksi.

Yliopistollinen eläinsairaala katsoo, että esimerkiksi rokotteiden, kipulääkkeiden ja oksitosiinin luovuttamisen laajentaminen voi olla perusteltua, mutta esitämme että mikrobilääkkeiden luovuttamiskäytäntöä ei laajenneta nykyisestä.

Helsingissä 10.1.2013

Katariina Thomson, ELT
Infektioasioista vastaava eläinlääkäri, Yliopistollinen eläinsairaala

Merja Rantala, ELT, Tarttuvien eläintautien erikoiseläinlääkäri
Kliininen opettaja (kliin.mikrobiologia), Keskuslaboratorio, Eläinlääketieteellinen tiedekunta